CONTRIBUȚIE LA ISTORIA COLONIZĂRII "PEMILOR" ÎN BANAT

După cum am mai arătat și cu altă ocazie (ROZKOŠ 1994, 123), sub aspectul pe care-l abordăm aici, Banatul poate fi considerat ca Europa în miniatură. Alături de români, aici în Banat mai trăiesc și o sumedenie de alte grupuri etnice, mai numeroase sau mai puțin numeroase (nemți-șvabi, maghiari, sârbi, croați, bulgari, ucrainieni, ruteni și nu în ultimul rând cehi și slovaci), prin care acest colț din țară și din lume reprezintă ceva unic și de neegalat.

După cum rezultă și din titlul prezentului material, aici ne va interesa doar problematica cehilor din Banatul românesc. Așa cum constatăm și în diferite izvoare istorice, în prima jumătate a secolului al XVIII-lea în Banat nu se poate vorbi încă despre un număr mai mare de cehi, deoarece ei nu sunt cuprinși în statisticile populației Banatului din anul 1770 (COTOȘMAN, 90). Începuturile colonizărilor cehilor în Banat se referă la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea (VRABIE, 8). În acest sens istoricul bănățean Ștefan Manciulea afirmă textual că "... odată cu ultimele decenii ale veacului al XVIII-lea, în câteva localități ale Banatului au fost colonizate grupuri mai puțin numeroase de elemente slovace și cehe" (MANCIULEA, 380).

Denumirea populară a cehilor din Banat este cea de "Pemi". Aceasta este forma germano-șvăbească a cuvântului Boem/Böhm, adică locuitor, om care a venit aici sau care provine, care s-a născut în Boemia, respectiv Cehia. Însă acest lucru putea fi la fel de bine valabil și pentru șvabii bănățeni, care au fost colonizați aici tocmai din regiunea Boemiei, în sensul mai larg al acestui cuvânt.

Astăzi, aici în Banat prin noțiunea de pemi se înțelege: în primul rând, ceh, locuitor al Banatului, de naționalitate cehă, la origine fără doar și poate provenind din Boemia; în al doilea rând, neamț, șvabul bănățean, colonizat aici tocmai din Boemia, adică din Cehia de astăzi; în al treilea rând, populația cehă germanizată, care locuiește aici în Banat; în al patrulea rând, un slovac germanizat și care locuiește aici în Banat. Ultimul fenomen, adică germanizarea cehilor și slovacilor, a

https://biblioteca-digitala.ro

fost deosebit de activă de-a lungul celui de-al doilea război mondial, când numeroşi reprezentanţi ai acestor două etnii minoritare, profitând de anumite avantaje materiale şi de altă natură, au aderat ca voluntari la unităţile SS ale armatei germane. Despre acest fenomen de germanizare a cehilor şi slovacilor din Banat nu s-a prea vorbit în ultima vrĕme, însă unele nume de familie ale şvabilor bănăţeni ca de exemplu, Liška, Ružička, Pribil, Drobni ş.a. din zona Lugojului sau din satul Gărâna, ca de altfel în întreg Banatul, sunt mai mult decât edificatoare.

Scopul iniţial al colonizării cehilor în Banat a fost repopularea ţinuturilor sale pustiite în urma numeroaselor invazii otomane, apoi defrişarea pădurilor pentru necesarul de lemne de construcţie şi de foc şi pentru extinderea pământurilor arabile pentru agricultură, de asemenea, nu în ultimă instanţă, în vederea întăririi graniţelor de sud ale Imperiului Habsburgic şi mai târziu Imperiului Austro-Ungar de la malurile Dunării (GHENADIE, 284).

În felul acesta a fost colonizată populaţia cehă din Banat în următoarele localităţi: Sfânta Elena, Gârnic, Bigăr, Eibental, Ravenska, Şumiţa, Zlatiţa, Ogradena Nouă (în partea sudică), Clopodia (în partea centrală) şi Peregul Mare (în partea nordică).

În cele ce urmează, vom încerca pe scurt să localizăm şi să descriem aceste sate bănăţene cu populaţie cehă şi în felul acesta să le apropiem cât mai mult cunoaşterii opiniei publice.

Satul ***Sfânta Elena*** (în limba cehă ***Svatá Helena***) se află în partea sud-vestică a României, deasupra Dunării, deasupra oraşului Moldova Nouă, mai exact deasupra comunei Pescari, de care şi aparţine din punct de vedere teritorial-administrativ (ALEXANDRU-DOBRIŢOIU, 143). Este cea mai veche localitate cu populaţie cehă din România şi a fost întemeiată în perioada anilor 1823-1825 (URBAN, 8). În perioada respectivă, cunoscutul comerciant de lemne János Magyarly a adus din regiunea Boemiei de vest trei transporturi de tăietori de lemne, pe care i-a colonizat pe dealurile Alibeg, deasupra Dunării (URBAN, 8). În felul acesta au fost întemeiate două localităţi: Elisabetfalda şi Sfânta Elena (URBAN, 8). Familiile sosite aici au început să-şi construiască primele case, s-au apucat de defrişat pădurile seculare, iar pământurile rezultate au devenit proprietatea lor, fiind scutite, timp de zece ani, de plata impozitelor către stat (URBAN, 8). Din lipsa apei potabile, locuitorii satului Elisabetfelda s-au mutat în anul 1847 la Sfânta Elena, contopindu-se cu cehii de aici (URBAN, 8). Venind aici în noua lor patrie, cehii din Sfânta Elena nu au uitat nici de viaţa lor spirituală. Astfel, în anul 1850 ei şi-au construit primul lăcaş de şcoală, care a funcţionat până în anul 1926, când a fost construită noua şcoală, existentă şi astăzi (URBAN, 128). Deoarece unii dintre ei au fost de confesiune romano-catolică şi ceilalţi de confesiune evanghelică (NOSCA, 663), şi-au construit în anul 1879 prima biserică, iar în anul 1887 - cea de-a doua biserică (URBAN, 128), care există acolo şi în zilele noastre. Şcoala cu limba de predare cehă există la Sfânta Elena şi astăzi, deşi se simte o lipsă acută de cadre didactice calificate. Cât priveşte latura

https://biblioteca-digitala.ro

religioasă a acestei localităţi, se observă o pronunţată trecere a unei părţi de enoriaşi la secta Baptiştilor. În prezent numărul cehilor din Sfânta Elena se estimează la o mie de suflete, dar acest număr este într-o continuă scădere, datorită plecării mai ales a tineretului în oraş sau chiar în străinătate. Ocupaţiile de bază ale cehilor din Sfânta Elena sunt agricultura, cultivarea cartofilor, legumicultura şi creşterea vitelor cornute mari, în unele cazuri şi pescuitul, precum şi munca în mină.

Comuna ***Gârnic*** (în limba populaţiei cehe ***Gerník***) este cea mai mare localitate cu populaţie cehă din România. Se află în partea sud-vestică a României, la o distanţă de cca 14 km nord faţă de oraşul Moldova Nouă. Comuna Gârnic a fost întemeiată de coloniştii cehi, care au fost aduşi aici în perioada anilor 1826-1828 din Boemia de vest, mai exact din împrejurimile cunoscutei localităţi Plzeň (URBAN, 108). Denumirea iniţială a localităţii Gârnic a fost Szörénybuzás, Szörény Buzás (SUCIU, vol. I, 265), dar poate fi întâlnită şi sub numele de Weitzenried (SUCIU, vol. I, 265). Imediat după colonizarea lor la Gârnic, cehii s-au apucat de defrişarea pădurilor seculare, apoi au început să cultive pământul rezultat din această activitate, însă din punct de vedere administrativ ei mai erau subordonaţi şi comenduirii Regimentului 13 de graniceri din Caransebeş, aşa că în atribuţiunile lor intra şi efectuarea de către bărbaţi a serviciului de pază a graniţelor de sud ale imperiului (URBAN, 108). Serviciul acesta militar avea o durată de patru ani. În anul 1885 localitatea Gârnic, sub acest aspect militar, trece în administraţia Regimentului 14 din Bela Crkva (URBAN, 108), având de îndeplinit aceleaşi obligaţii de pază grănicerească. Prima şcoală de la Gârnic, care servea totodată şi drept lăcaş de rugăciuni religioase, a fost construită în anul 1853 (URBAN, 108). Cinci ani mai târziu, în 1858 a fost terminată construcţia bisericii romano-catolice, care a fost imediat în acelaşi an şi sfinţită (URBAN, 108). Vechea şcoală nu a mai corespuns cerinţelor cotidiene, aşa că în anul 1911 a fost construită o şcoală nouă (URBAN, 108). Atât şcoala cu limba de predare cehă, cât şi biserica în care se predică Sfânta Scriptură în limba maternă a credincioşilor, funcţionează şi astăzi. Numărul populaţiei cehe din Gârnic se estimează azi la cca. o mie cincisute de suflete. Aceşti oameni foarte harnici se ocupă cu cultivarea pământului, cultivarea fructelor, cu creşterea vitelor cornute mari, întrucâtva cu arderea varului. În ultima vreme tot mai mulţi bărbaţi din Gârnic lucrează în cadrul minelor din împrejurimi.

Satul ***Bigăr*** (în limba populaţiei cehe de aici ***Bigher***) este una dintre cele mai izolate şi mai îndepărtate localităţi cu populaţie cehă din România. Se află în partea sudică a Banatului Românesc, în pădurile Clisurii Dunării, în aşa-numita Poiana Bigărului, la nord de localitatea Berzasca, de care şi aparţine din punct de vedere administrativ, însă faţă de care se află la o distanţă de cca douăzeci de kilometri. Localitatea Bigăr a fost întemeiată de coloniştii cehi, aduşi aici din împrejurimile Litoměřice, Plzeň, Klatov, Chrudín ş.a. în perioada anilor 1824-1828 (URBAN, 104). Iniţial această localitate a purtat denumirea Schnellersruhe, probabil în cinstea guvernatorului militar Schneller care şi-a adus o contribuţie însemnată la edificarea şi dez-

https://biblioteca-digitala.ro

voltarea localității (SUCIU, vol. I, 78). Biserica romano-catolică din Bigăr a fost construită pe la jumătatea secolului al XIX-lea și aici, pe lângă slujbele religioase, s-a desfășurat și instruirea și educarea tineretului local, în cadrul școlii parohiale (URBAN, 104). Abia în anul 1877 s-a construit la Bigăr o școală nouă, separată de biserică (URBAN, 104). Ocupația de bază a cehilor din Bigăr este agricultura, pomicultura și creșterea vitelor cornute mari, iar în ultima perioadă și mineritul în cadrul minelor din Cozla, Baia Nouă ș.a.

Satul ***Eibental*** (în vorbirea cehilor localnici ***Ieventál***) se află în partea sud-estică a Banatului și din punct de vedere teritorial-administrativ aparține de comuna Dubova, județul Mehedinți, fiind situată în așa-numita Valea Arinilor, deasupra Dunării. Localitatea Eibental a fost întemeiată de coloniștii cehi, aduși aici din regiunile Plzeň, Příbram, Kladno ș.a. în perioada anilor 1826-1828 (URBAN, 7). Primii coloniști și-au întemeiat noua localitate puțin mai la nord față de cea de astăzi, însă din cauza lipsei de apă potabilă au fost nevoiți să coboare mai la sud, în vale, pe ambele maluri ale cursului de apă Tisovița (ALEXANDRU-DOBRIȚOIU, 143). Imediat după așezarea lor în Eibental, coloniștii cehi au început să se preocupe și de viața lor spirituală, așa că în perioada anilor 1847-1848 au construit prima biserică romano-catolică, apoi în anul 1848 - prima școală, iar mai târziu, în anul 1922 au construit noua biserică romano-catolică, ce stă mărturie și astăzi (URBAN, 7). Toate acestea arată un puternic grad de conștiință specifică a acestei populații. Imediat după așezarea cehilor la Eibental, preocuparea lor de bază a fost defrișarea pădurilor seculare, cultivarea pământurilor rezultate ca urmare a defrișărilor, precum și creșterea vitelor cornute mari. Ulterior, la nord-vest de Eibental s-au descoperit zăcăminte de cărbune, așa că acolo s-au deschis exploatări miniere de cărbune. Cu această ocazie a fost întemeiată și o nouă localitate numită Baia Nouă (în limba cehilor de aici Uibánia), ca o suburbie a Eibentalului, unde și-au găsit de lucru și câțiva pemi din Eibental (ALEXANDRU-DOBRIȚOIU, 143; URBAN, 7). Numărul cehilor din Eibental și împreună cu cei din Baia Nouă se estimează la cca o mie de suflete, au aici școala primară în limba cehă, liturghia de la biserica romano-catolică se desfășoară tot în limba cehă, ceea ce este un lucru bun.

Satul ***Ravensca*** (în limba cehilor de aici ***Rovensko)*** se află în partea sudică a Banatului și a fost întemeiată, ca un cuib de vulturi, în vârful unui deal înalt ce se ridică deasupra Văii Nerei, deasupra comunei Șopotul Nou (ALEXANDRU-DOBRIȚOIU, 139-140), de care și aparține din punct de vedere al împărțirii teritorial-administrative. Este, pare-se, cea mai izolată localitate populată de cehi din întregul Banat. La prima vedere nu are nimic comun vechea denumire istorică a satului Almas, respectiv Almasróna (SUCIU, vol. II, 70) și denumirea de astăzi, afară de faptul, poate, că se află în tradiționala regiune numită Almaj. Populația cehă a fost colonizată la Ravensca în anii douăzeci și treizeci ai secolului al XIX-lea (NOSKA, 663), acești cehi provenind din regiunile Praga, Beroun, Budějovice, Lochovice, Lhoty ș.a. ale Boemiei (URBAN, 189). Imediat după colonizarea lor în Banat, acești

https://biblioteca-digitala.ro

coloniști cehi au primit de la autorități câte douăzeci de iugăre de pădure pe care aveau să o defrișeze, lemnele rezultate să le predea autorităților, iar pământul astfel obținut să-l cultive ca al lor propriu, pentru care au fost obligați să plătească suma simbolică de cinci criţari de iugăr pe an (URBAN, 188). Și coloniștii cehi din Ravensca au fost luați imediat în evidența Regimentului 13 de grăniceri din Caransebeș, așa că după aceasta și ei au fost obligați să slujească ca apărători ai granițelor sudice ale Imperiului de-a lungul Dunării (URBAN, 188). Imediat după așezarea lor la Ravensca, cehii colonizați, cu ajutorul unității militare de grăniceri, și-au ridicat prima casă comunală, în cadrul căreia s-a desfășurat administrarea localității, dar și instruirea și educarea tineretului, precum și slujbele religioase (URBAN, 188). În anul 1862 casa respectivă a fost dărâmată și în locul ei s-a construit noua clădire a școlii, care a funcționat până în anul 1912, când a fost construită școala comunală din piatră, ce ființează și în zilele noastre (URBAN, 188). Biserica romano-catolică a fost terminată în anul 1922 și a fost sfințită de ziua Fecioarei Maria (URBAN, 188). Școala cu limba de predare în limba cehă funcționează la Ravensca și în zilele noastre, însă liturghia în limba cehă se predică aici la biserica romano-catolică doar sporadic, cu ocazia anumitor sărbători. Numărul cehilor din Ravensca nu depășește cinci sute și preocuparea lor cotidiană este agricultura, cultivarea cartofilor, pomicultura, creșterea animalelor și păsărilor domestice și doar foarte rar mineritul.

Satul ***Șumița*** (în limba populației cehe de aici ***Șumițe***) se află în partea sud-estică a Banatului, nu departe de comuna Lăpușnicel, de care și aparține din punct de vedere teritorial-administrativ (INDICATORUL ALFABETIC, 104). Primii cehi au fost colonizați la Șumița în anul 1827 și ei au provenit din regiunile Boemiei Centrale (URBAN, 7), însă datorită condițiilor de viață extrem de grele, mulți dintre aceștia s-au împrăștiat prin tot Banatul, așa că cehi originari din Șumița întâlnim astăzi la Caransebeș, la Oravița, la Anina, la Reșița, la Timișoara, la Lugoj, chiar la Krușovăț sau Vrșaț (URBAN, 7). Ultimii coloniști la Șumița au fost aduși abia în anul 1856 și aceștia proveneau din regiunile Boemiei Răsăritene, din localitățile Valeduch, Chýnov, Boleslav ș.a. (ALEXANDRU-DOBRIȚOIU, 143; NOSKA, 663). Imediat după stabilirea cehilor la Șumița, și aceștia au fost luați în evidențele Regimentului 13 de grăniceri de la Caransebeș, iar partea bărbătească a locuitorilor satului a fost obligată să contribuie, împreună cu ceilalți cehi din zonă (Eibental, Bigăr, Sfânta Elena, Ravensca ș.a.) la paza granițelor sudice ale Imperiului (URBAN, 7). În vederea stimulării cehilor din Șumița, comenduirea grănicerilor a distribuit materiale de construcții coloniștilor noi veniți la Șumița, iar administrația civilă de stat a dat în mod gratuit pentru fiecare două gospodării o pereche de boi de tracțiune, un car și cele mai necesare unelte și mașini agricole, pentru cultivarea pământurilor (URBAN, 7). Problemele cele mai urgente pe care au fost nevoiți să le rezolve noii coloniști în Șumița erau: defrișarea pădurilor seculare, predarea către autoritățile de stat a lemnului rezultat și după aceea cultivarea cu cât mai mare folos

https://biblioteca-digitala.ro

a pământului obținut prin defrișarea pădurilor (URBAN, 7). Imediat după colonizarea primilor cehi aici la Șumița, aceștia și-au construit în anul 1888 biserica romano-catolică, iar pe lângă aceasta și școala proprie (URBAN, 7). Atât biserica romano-catolică, precum și școala, există aici până în zilele noastre. Numărul cehilor din Șumița se estimează în prezent la cca cinci sute de suflete, iar ocupația lor de bază este și astăzi agricultura, legumicultura, pomicultura, creșterea animalelor și păsărilor domestice, precum și munca în pădure.

Satul ***Clopodia*** (în vorbirea populației locale cehe ***Klopotín***) este o localitate mai îndepărtată față de celelalte localități cu populație cehă amintite mai înainte, ea aflându-se situată în mijlocul întinderilor câmpurilor bogate bănățene, aproximativ la jumătatea distanței dintre orașele Buziaș (România) și Vârșeț (Voivodina). Din punctul de vedere al împărțirii teritorial-administrative, Clopodia aparține de comuna Jamu-Mare, județul Timiș (INDICATORUL ALFABETIC, 76). Localitatea Clopodia a fost înființată în veacul al XIII-lea (SUCIU, vol. I, 124), iar în secolul al XV-lea a fost locuit de sârbi și români (URBAN, 115). În anul 1716 aici au fost colonizate câteva familii de șvabi (LOTREANU, 141; URBAN, 115), care mai pot fi întâlniți și în zilele noastre. Populația cehă a fost colonizată la Clopodia mai târziu, abia în anul 1862 (URBAN, 115), când din regiunile Moraviei (împrejurimile Olomouc, Brno, Ostrava ș.a.) au fost aduse peste patruzeci de familii, numărând cca cinci sute de suflete (URBAN, 115). Aici nu era nevoie de defrișat păduri, așa că noii veniți s-au apucat de agricultură după modelul șvăbesc, prosperând, datorită hărniciei lor, văzând cu ochii. Dar populația cehă colonizată la Clopodia nu a neglijat nici latura spirituală a vieții sale. Școala cehă, coloniștii nou veniți și-au organizat-o imediat după venire, pe la casele particulare, iar în anul 1900 a fost terminată biserica romano-catolică de aici (URBAN, 115). Ocupația de bază a locuitorilor satului Clopodia a fost și este și azi agricultura, creșterea animalelor și păsărilor de casă, legumicultura și pomicultura. Însă numărul cehilor din Clopodia este într-o scădere permanentă, la fel ca și al șvabilor.

Satul ***Ogradena Nouă*** (în limba populației cehe autohtone ***Nová Ogradená***) se află în partea sud-estică a Banatului, aparținând din punctul de vedere al împărțirii teritorial-administrative de comuna Ieșalnița, județul Mehedinți. În documentele istorice denumirea localității mai are forme de Ogradina Nouă, Ujasszonyrét ș.a. (SUCIU, vol. II, 36). Localitatea a fost întemeiată de coloniștii cehi, aceiași care în anii douăzeci ai secolului al XIX-lea au înființat satul Eibental (în anul 1826). Imediat după colonizare, aceștia și-au construit aici o casă de rugăciuni, care constituia în același timp și lăcaș de instruire și educare a tineretului. După așezarea acestor cehi de confesiune romano-catolică, ei au beneficiat de anumite avantaje și privilegii, fiind scutiți la început de diferite impozite și plăți către autorități, pentru care însă s-au obligat să efectueze și serviciul militar-grăniceresc de pază a frontierei sudice a Imperiului (LOTREANU, 298). În prezent numărul cehilor la Ogradena este extrem de mic, majoritatea lor mutându-se în orașul Orșova, sau în alte localități din jur.

Comuna ***Pereg/-k*** este o localitate situată la nord de Mureș, deci nu în Banatul

https://biblioteca-digitala.ro

propriu-zis, însă este o localitate extrem de interesantă și sub raportul etnic, în cadrul căruia un rol aparte l-a jucat și populația cehă, așa că o vom aborda în același context mai larg al "Pemilor" bănățeni. Peregul Mare sau Peregul German, fiindcă și așa este cunoscută localitatea respectivă, a fost întemeiată încă în secolul al XIII-lea, când se pomenește în anul 1241 în contextul magna villa Perg; în anul 1320 este poss. Perek; în anul 1454 - Perek; în perioada 1828, 1851 - Nagy Pereg; la începutul secolului al XX-lea îl întâlnim sub denumirea de Németpereg, respectiv Deutschpereg (SUCIU, vol. II, 28). Cu privire la colonizarea cehilor la Pereg, citim că în cadrul domeniului imperial Mezöhegyes, pe o pustă numită Pereghaus lucra un armier de origine cehă, pe nume Vančura. Statul maghiar de atunci, în cadrul reformei agrare din anul 1854, a parcelat domeniul respectiv, atribuind fiecărui "numero", respectiv fiecărei gospodării cca 14 iugăre cadastrale de pământ, sub lozinca: "Guvernul a dat pământul oamenilor!". Era vorba, în primul rând, de pământul arabil și, în al doilea rând, de pajiști și lunci, fânețe. Vančura a scris în acest sens la ai săi din Boemia, așa că începând cu luna mai a anului 1864, au început să vină aici primele familii de cehi evanghelici (MICAN, apud., 14). După Vančura, primul ceh din Boemia a fost Josef Bednář, de confesiune romano-catolică, originar din Chlumec nad Cidlinou. Datorită hărniciei lor, cehii din Pereg s-au înstărit repede prin cumpărare de noi pământuri și prin arendarea celor ale altor etnii (MICAN, apud., 14). Cehii din Pereg au început în anul 1874 construirea unei case de rugăciuni, care a fost sfințită în toamna lui 1875, cu care ocazie aici a predicat în limba maghiară preotul reformat Szondi din Peregul Mic, precum și preotul evanghelic luteran slovac Ondrej Seberényi din Nădlac. De-a lungul anilor, deși în condiții destul de anevoioase, la Pereg a funcționat și școala elementară cu limba de predare cehă. De la începutul colonizării cehilor la Peregul Mare, aceștia s-au ocupat cu cultivarea pământului, creșterea vitelor și - secundar - cu practicarea diferitelor meserii (croitorie, dulgherie, tâmplărie ș.a.). În prezent numărul lor nu depășește o sută de suflete, fiindcă mulți au plecat în localitățile învecinate (Nădlac, Pecica, Arad ș.a.).

În ultima perioadă, începând cu anii cincizeci, se observă o tot mai pronunțată mișcare a cehilor în Banat, ajungându-se astfel, la niște colonizări secundare sau chiar terțiale, mai cu seamă în zona Clisurii Dunării și în direcția orașelor mai mari. Așa se face că astăzi întâlnim numeroase grupuri de cehi la Moldova Nouă, la Berzasca, la Orșova, la Caransebeș, la Bocșa, la Anina, la Lugoj, la Oravița și nu în ultimă instanță la Arad, Reșița sau Timișoara. Dar aici, într-un mediu foarte eterogen, unde nu sunt condiții de organizare a școlii cu limba de predare maternă sau a organizării liturghiei la biserică în limba cehă, procesul de asimilare a lor este tot mai pronunțat.

Pentru o mai ușoară orientare în abordarea cehilor bănățeni, dăm în continuare o hartă a Banatului Românesc, unde se găsesc principalele localități unde trăiesc compact acești așa-numiți "Pemi" bănățeni.

PAVEL ROZKOŠ

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

BIBLIOGRAFIA SELECTIVĂ

ALEXANDRU-DOBRIȚOIU = Teodora Alexandru-Dobrițoiu, Istoricul așezării cehilor în Banatul de sud, în Romanoslavica XII, București, 1965.

BOROVSZKY = Borovszky Samu, Temes vármegye, Budapest, f.a.

COTOȘMAN = Gheorghe Cotoșman, Din trecutul Banatului, Timișoara, 1934.

GHENADIE = Ghenadie Ioan, Colonizările în Banat în sec. al XVIII-lea - al XIX-lea, în Analele Banatului, Timișoara, 1956.

INDICATORUL ALFABETIC = Indicatorul alfabetic al localităților din R.P.R., București, 1956.

ISTRATE = Nicolae Istrate, Indicatorul comunelor din Ardeal, Banat, Cluj, 1925.

KLÍMA = Štefan Klima, Čechové a Slováci za Hranicemi, Praha, 1925.

LOTREANU = Ioan Lotreanu, Monografia Banatului, Timișoara, 1935.

MANCIULEA = Ștefan Manciulea, Infiltrări de populații streine în Banat, București, 1928.

MARTINOVICI-ISTRATE = C.Martinovici, N. Istrate, Dicționarul Transilvaniei, Banatului și celorlalte ținuturi alipite, Cluj, 1921.

MÍČAN = Vladimír Míčan, Za chlebem vezdejším, Brno, 1931.

NOSKA = František-Jiří Noska, Minoritățile cehoslovace din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș, 1918-1928, București, 1929.

PLETER = Tiberiu Pleter, Câteva particularități fonetice ale graiurilor cehe din Banatul de sud, în Romanoslavica XIV, București, 1967.

ROZKOŠ 1986 = Pavel Rozkoš, Din toponimia slavă a Banatului Românesc, în Filologia, XXX, Timișoara, 1986.

ROZKOŠ 1994 = Pavel Rozkoš, Z problematiky Banátskych "Pémov", în Variácie, XIII, București, 1994.

SUCIU = Coriolan Suciu, Dicționar istoric al localităților din Transilvania, București, vol. I, 1967; vol. II, 1968.

URBAN = R. Urban, Čechoslováci v Rumunsku, București, 1930.

VRABIE = Emil Vrabie, Privire asupra localităților cu graiuri slave în Republica Populară Română, în Romanoslavica VII, București, 1963.

https://biblioteca-digitala.ro

BEITRÄGE ZUR GESCHICHTE DER BESIEDLUNG DER "PEHMEN" IM BANAT

Zusammenfassung

In der Arbeit werden die Probleme der Besiedlung der "Pehmen" (Tschechen) im Banat der ersten Hälfte des XIX-ten Jahrhunderts aufgegriffen, Besiedlung, die unter den Umständen der Wiederbevölkerung des Banats nach der Beseitigung der Türken aus Zentral- und Süd-Osteuropa stattgefunden hat, sowie auch der Notwendigkeit einer militären Bewachung der südlichen Grenzen des Habsburgischen beziehungsweise des Österreichisch-Ungarischen Kaiserreichs.

Unter diesen Umständen, begründete man, im westlichen Teil Rumäniens, die Ortschaften Sfânta Elena, Gârnic, Bigăr, Ravensca, Eibental, Ogradena, Sumița, Clopodia und Peregul Mare, die größten Teils von Kollonisten, die aus verschiedenen Orten der Tschechei (Böhmen) herkamen, besiedelt wurden und demzufolge auch den Regionalnamen "Pehmen" erhielten. Man nimmt an- das die Anzahl dieser "Pehmen" heutzutage zwischen acht- bis zehntausend sei; ihre Hauptbeschäftigungen sind die Landwirtschaft, der Obstbau und das Züchten der Großrinder, sowie auch der Bergbau in manchen Orten.

https://biblioteca-digitala.ro